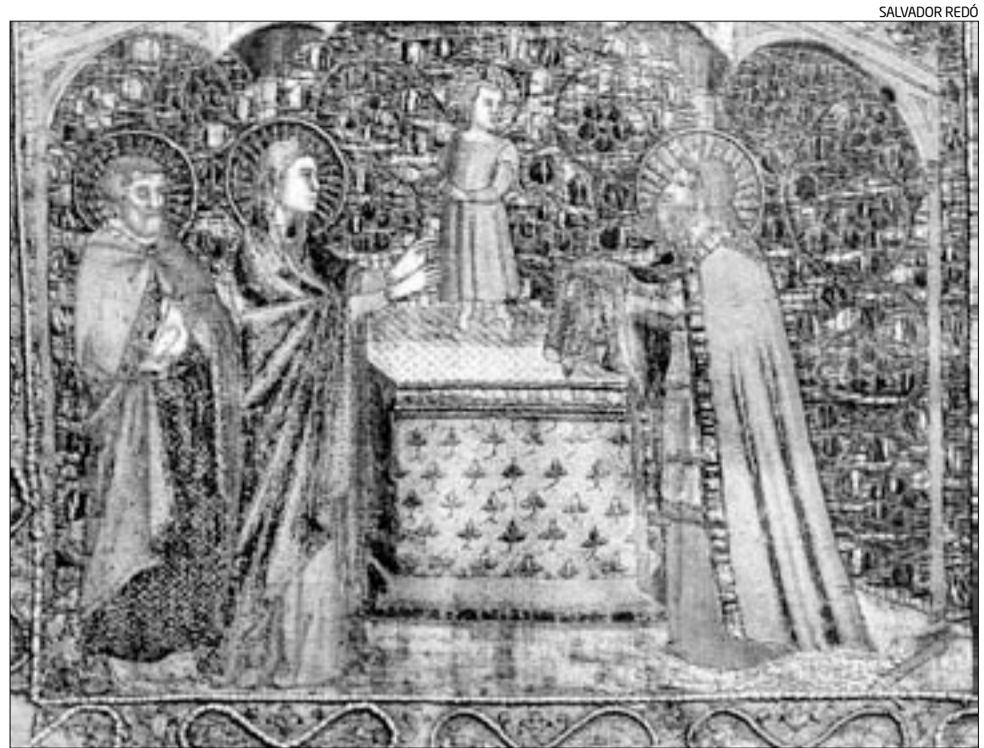

SALVADOR REDÓ

SALVADOR REDÓ

El tancament momentani del museu de la Seu fa invisible una obra mestra del gòtic

► El frontal d'altar florentí brodat en fil d'or del segle XIV malviu tancat sota clau en una col·lecció pendent de reubicació

EL REPORTATGE

Toni Mata i Riu
MANRESA

El Museu Històric de la Seu de Manresa hostatja una obra d'art reconeguda mundialment que s'amaga rere un vidre tancat amb finestrons en un espai clausurat amb una reixa, dins una sala tancada amb clau a la qual s'accedeix després de franquejar una porta contigua al baptisteri que antecedeix una costeruda escala de cargol amb graons de pedra. El frontal d'altar brodat per l'artista florentí Geri Lapi amb tela de lli i fil de seda i or és una peça única del gòtic europeu que el comerciant i jurista manresà Ramon ça Era va encarregar per a la casa familiar en un viatge a terres toscanes. El 1357, l'adquisició va ser llegada al temple dedicat a Santa Maria per romandre-hi fins avui en dia pràcticament sense interrupció. Ni les flames anticlericals dels primers dies de la guerra civil no van destruir un teixit que narra la vida, la passió i la resurrecció de Crist a través de divuit escenes laterals i una seqüència central que conté el passatge de la crucifixió. Fa dos anys, la galeria dels Uffizi de Florència, una de les pinacoteques més reputades del planeta, va demanar el frontal per exposar-lo una temporada. Però ni el prestigi a prova de bomba de la institució no va servir perquè la preuada obra volés cap a Itàlia. Per a ells, com per als manresans, la joia és invisible.

La llei de Murphy teoritzava que si una cosa pot anar malament acabarà sortint pitjor. El museu obria fins fa uns mesos un parell d'hores els diumenges al migdia, i en els tríptics amb què s'obsequia els visitants de la Seu s'informa que el

SALVADOR REDÓ

Vista de la sala on s'ubica el museu de la Seu. A la seqüència de dalt, escenes del frontal d'altar florentí

recinte és a l'abast del públic de les 12 a les 13.30 h. No cal dir-ho, només per a aquells que tinguin bones cames i ganes d'esbufegar. A les persones amb mobilitat reduïda i a la gent gran amb dificultats, l'entrada els està físicament vetada. Actualment, però, la sala és tancada al públic mentre durin les obres a l'atri de la façana principal de la Seu, la del portal de Sant Martí, que mira a la plaça de la Reforma. Una demora que se suma a la crisi econòmica, que ha deixat dormint el son dels justos l'esperada ampliació del museu amb el trasllat a la sala gòtica i una altra dependència adjacent. «Hem d'esperar», explica resignat Jaume Pons, que s'encarrega d'obrir la porta als estudiosos d'arreu del món que sol·liciten veure el frontal i que vetlla pel manteniment de la col·lecció. La titularitat de l'e-

El teixit que Ramon ça Era va comprar a Florència és a la Seu des del 1357, i està molt ben valorat pels experts

Les obres a l'atri de la façana principal de la basílica han fet tancar de moment un museu que obria els diumenges

quipament és del bisbat de Vic i Josep Maria Gasol n'ostenta la direcció en la seva condició de canonge de la Seu.

Durant l'Exposició Universal de Barcelona del 1929, l'exhibició pública del frontal florentí va mereixer una medalla d'or del jurat internacional encarregat de repartir premis entre les peces mostrades en diferents àmbits. Tot i que assenyalava equivocadament que

havia estat elaborat el segle XV, els responsables del veredict reconeixien l'excel·lència de l'artesanía, una alta estimació que es manté vigent. Jaume Pons lamenta que el brodat no es doni a conèixer, però «fins que el museu no estigui en condicions, o bé en una altra ubicació, no crec que sigui possible treure'l». El reconegut estudiós manresà és prudent en les seves observacions. La realitat és que el frontal necessitaria sortir del seu amagatall i rebre unes cures palliatives que de ben segur qualsevol museu de primera línia internacional interessat a exposar l'obra assumiria gustosament. Inexplicablement, la joia de la corona de la col·lecció episcopal no surt del seu cau, pres de la falta de voluntat per prendre la decisió.

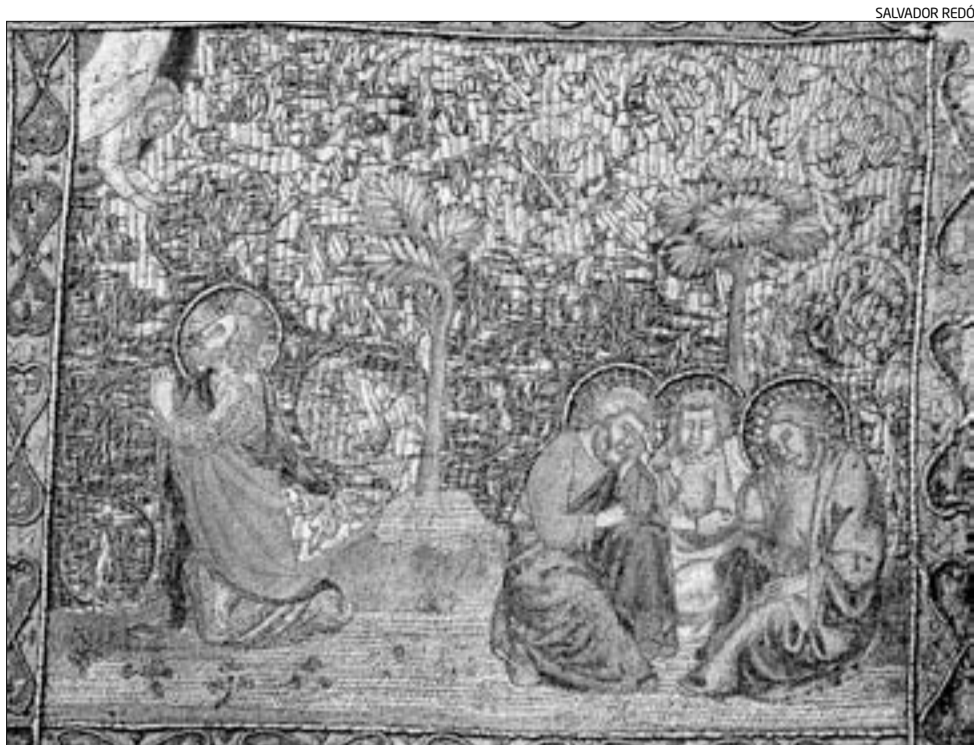
Si després d'aquestes línies el lector encara té dubtes que les

Un equipament sobre l'atri principal

► La ubicació actual del museu de la Seu és del 1934, moment en què es va inaugurar la façana principal projectada per l'arquitecte Alexandre Soler i March. Sobre l'atri es va construir una sala que des d'aleshores acull l'esmentada col·lecció. Només dos anys després, però, l'esclat de la guerra civil va causar la desaparició d'algunes peces, mentre que altres de molt valuoses es van salvar gràcies a accions ciutadanes que van permetre dipositar-les a la Cova. El museu es va reinaugar el 1963 i avui en dia és un espai que ha quedat petit i necessitat d'un trasllat. La sala gòtica és l'escenari preferit, però la falta de recursos econòmics n'ha aturat el projecte.

magnífiques paraules dedicades al teixit siguin justes o bé un lícit però exagerat atac de manresanisme, serveixi d'exemple l'experiència viscuda fa un any al Museu Nacional d'Art de Catalunya per qui signa l'article. En ocasió d'un reportatge sobre la renovació de les sales d'art gòtic, el seu principal responsable, Rafael Cornudella, en conèixer la procedència del periodista, va fer al·lusió a la importància del teixit. Una manifestació espontània que posa de relleu el valor que es concedeix entre els especialistes en art medieval a la compra que va realitzar Ça Era fa més de sis segles i mig.

El frontal va tenir un ús litúrgic fins a mitjan segle XIX, moment en què va deixar l'altar i va passar al museu. Tal com explica Jaume

SALVADOR REDÓ

SALVADOR REDÓ

► VE DE LA PÀGINA 56

Pons, «durant la guerra, es va salvar de la foguera per ben poc. El brodat va desaparèixer i no va tornar a Manresa fins al cap de tres o quatre anys. Resulta que havia estat protegit en una rectoria de la província de Girona». La firma de Geri Lapi a la cinta inferior de la peça recorda orgullosa l'autoria i la procedència florentina i es presenta als ulls de l'observador del segle XXI com un petit miracle després d'haver resistit el pas del temps sense prendre gaire mal. L'absència de filades i la pèrdua de color són problemes que un bon treball de restauració permetria pal·liar. Falta fer el pas.

Un fons divers

El museu és una caixa de sorpreses, categoria que també mereix la Seu com a monument i com a contenidor de manifestacions artístiques. Si el frontal gaudeix de reconeixement mundial, igualment rellevant és el valor que es concedeix a retaules com el del Sant Esperit, de Pere Serra. Però sense sortir de l'estança fins ara ressenyada, el visitant té l'oportunitat de contemplar la talla de fusta romànica (segle XIII), el retaule de Sant Ponç procedent de la capella de Sant Marc i obra de Benet Sánchez Galindo (1567), les mènsules amb testes decoratives de la paret exterior del Cor (escultura en pedra de la primera meitat del segle XV), el capitell en pedra tallada (segle X) del temple preromànic de Santa Maria (sobre el qual es va alçar la basílica actual) i les figures d'Atlants procedents del cadirat del Cor de la Seu (cap a 1715).

Jaume Pons se sincera quan reconeix que «em cau l'ànima als peus» cada cop que obre la porta de la nau central de la Seu que dona a l'escala que porta al museu i s'adona que el visitant té problemes per pujar-hi. Desitja com ningú veure realitzat el trasllat perquè la ciutat incorpori al seu imaginari una col·lecció d'art sacre de notable valor històric i testimonial. Mentrestant, però, farien bé els responsables del museu d'enginyar la manera de fer conèixer el frontal florentí, una joia que no llueix.

LES PECES MÉS RELLEVANTS DE LA COL·LECCIÓ

SALVADOR REDÓ

Escultures de datació barroca fetes d'alabastre i de temàtica cristiana

► Entre les incorporacions més recents al catàleg visible del museu hi ha tres escultures d'època barroca que van ser esculpides en alabastre, un material de gran bellesa que va servir a molts creadors per plasmar la iconografia cristiana. L'escultura barroca és un dels gèneres als quals més sensible és la ciutat de Manresa, que en posseeix una mostra excel·lent al Museu Comarcal de Manresa –en aquest cas, de fusta. Les peces del museu de la Seu es poden admirar en uns pedestals en una paret lateral a la que acull el frontal florentí, i són tres exemples de reconeguda bellesa i categoria.

SALVADOR REDÓ

Les nombroses funcions de les peces d'orfebreria

► Un dels apartats més rellevants de la col·lecció de la Seu és el que està dedicat a l'orfebreria, compendi alhora de peces de notable interès artístic i de testimonis de les diferents funcions litúrgiques realitzades per aquestes peces, totes d'argent. Copons, calzes, reliquiàries, safates, urnes, patenes, porta-paus i arques, principalment dels segles XVI al XVIII, i fins i tot una creu gòtica, s'ensenyen al visitant com a elements amb els quals la institució eclesiàstica ha desplegat la seva activitat al llarg dels temps. Un conjunt especialment destacat en tractar-se de la col·lecció religiosa.

SALVADOR REDÓ

Sacra de fusta decorada amb plomes d'ànec

► La important col·lecció de material litúrgic del museu inclou algunes sàcres, com aquesta de fusta que s'observa a la fotografia, decorada amb plomes d'au, elaborada a mitjan segle XVI i d'origen mexicà. Les sàcres se situaven als altars per ajudar a la recitació de la missa, ja que en cadascuna de les taules o quadres de què estaven formades es posava el text que l'oficiant havia de llegir. La reforma del missal que va tenir lloc l'any 1970 va fer decaure l'ús d'aquests instruments, que en alguns casos són destacades obres d'art. La col·lecció de la Seu en conté una destacada representació.

SALVADOR REDÓ

Talla de fusta en forma de crucifix del segle XIII, testimoni de l'art romànic

► La basílica de Santa Maria de Manresa és un temple gòtic alçat al llarg del segle XIV sota la direcció de Berenguer de Montagut. El monument es va bastir sobre una església romànica de la qual encara es conserven alguns fragments arquitectònics, apreciats des de l'interior de la Seu. Precisament d'aquest període data el crucifix romànic de fusta policromada del segle XIII que es conserva al museu, una de les peces més remarcables juntament amb el frontal d'altar florentí. La talla també figura com una de les obres més antigues que es conserven a les dependències basilicals.